

Viieteistkümmes rahvusvaheline lingvistikaolümpiaad

Dublin (Iirimaa), 31. juuli – 4. august 2017

Individuaalvõistluse ülesanded

Ülesannete lahenduse vormistusreeglid

Ärge kirjutage ülesandeid ümber. Lahendage iga ülesanne eraldi lehel (lehtedel). Kirjutage lahendatava ülesande number, oma koha number ja nimi igale ülesande lahenduse lehele eraldi. Ainult sel juhul on Teie tulemuste täpne arvestus garanteeritud.

Põhjendage vastused. Täiesti õigeid, kuid põhjenduseeta vastuseid hinnatakse madalalt.

Ülesanne nr 1 (20 punkti). On antud aritmeetilised võrdused biromi keeles:

1. $tùgùn^2 + tāt + nààs = bākūrū bībā ná vè rwīt$
2. $tāt nààs = bākūrū bitīmìn ná vè jāātāt$
3. $tāāmà^2 + jāātāt + gwīnìṅ = bākūrū bīnāàs ná vè jāāgwīnìṅ$
4. $jāātāt gwīnìṅ = jāātāt$
5. $rwīt^2 + bà + tùgùn = bākūrū bitūgùn ná vè jāāgwīnìṅ$
6. $bà tùgùn = bākūrū bībā ná vè rwīt$
7. $jāātāt^2 + nààs + tāt = bākūrū bitāāmà ná vè nààs$
8. $nààs tāt = bākūrū bitūgùn ná vè nààs$
9. $kūrū ná vè nààs + kūrū ná vè jāātāt = kūrū ná vè tīmìn + bà + kūrū ná vè tùgùn$

Kõik arvud selles ülesandes on suuremad kui 0 ja väiksemad kui 125.

- (a) Kirjutage võrdused (1–9) numbritega.
- (b) Kirjutage arvud **bākūrū bitāt**, **jāāgwīnìṅ**, **kūrū** ja võrdused (A) ja (B) numbritega.
- A. $bākūrū jāābītāt - tāt - kūrū ná gwē gwīnìṅ = bākūrū bitāāmà ná vè rwīt$
- B. $bākūrū bīnāàs ná gwē gwīnìṅ - kūrū ná vè bà - kūrū ná vè tāt = kūrū ná vè rwīt$
- (c) Kirjutage sõnadega biromi keeles: 6, 22, 97, 120.

⚠ Biromi keel kuulub atlandi-kongo keelkonna benue-kongo haru platoo rühma. Seda räägib umbes 1 000 000 inimest Nigeerias.

ϵ on täishäälik. η ja \int on kaashäälikud. Topelttäishäälik märgib pikkust. Märgid ´, ¯ ja ` tähistavad vastavalt kõrget, keskmist ja madalat tooni.

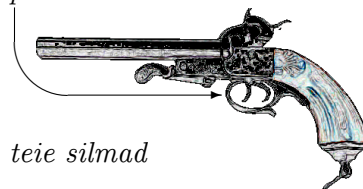
$$a^k = \underbrace{a \times a \times \cdots \times a}_k; a^1 = a.$$

—Milena Veneva

Ülesanne nr 2 (20 punkti). On antud sõnad ja sõnaühendid abui keeles ning nende ees-
tikeelsed tõlked suvalises järjekorras:

1. **abang**
2. **atáng heya**
3. **bataa hawata**
4. **dekafi**
5. **ebataa hatáng**
6. **ekuda hawata**
7. **falepak hawei**
8. **hatáng hamin**
9. **helui**
10. **maama hefalepak**
11. **napong**
12. **rièng**
13. **ritama**
14. **riya hatáng**
15. **tama habang**
16. **tamin**
17. **tefe hawei**

- a. *tema sõrmeots*
- b. *sinu oks*
- c. *minu nägu*
- d. *oma kõis*
- e. *sinu õlg*
- f. *teie ema käsi*
- g. *meie sigade kõrvad*
(*meist igaühe sea kõrv*)
- h. *isa püstol*
- i. *sinu hobuse kael*
- j. *päästik*

- k. *teie silmad*
- l. *meie ninad*
(*meist igaühe nina*)
- m. *tema nuga*
- n. *merekallas*
- o. *puu ülemine osa*
- p. *sinu põial*
- q. *teie meri*

- (a) Leidke õiged vasted.
- (b) Tõlkige eesti keelde: 1. **amin**; 2. **deya hebataa**.
- (c) Tõlkige abui keelde:

1. *sig*
2. *teie nuga*
3. *sinu ema isa*
4. *minu isa nägu*
5. *oma kõrv*
6. *minu meri*

⚠ Abui keel kuulub timori-alori-pantari keelkonda. Seda räägib umbes 16 000 inimest In-
doneesias.

Märgid ´ ja ` näitavad toone.

—Aleksejs Peguševs

Ülesanne nr 3 (20 punkti). On antud laused kimbundu keeles ning nende eestikeelsed tõlked:

1. **ngámónà dihónzò mùdilóngà**
Ma nägin taldrikul banaani.
2. **àlózí ásángá djálà mùdikúngù**
Võlurid kohtasid meest koopas.
3. **ngádjà dihónzó djámì**
Ma sõin oma banaani.
4. **mùdjúlù mwálà zìtéténbwá**
Taevas on tähed.
5. **dikámbá djámí djáfíkà nì djákínà**
Mu sõber laulis ja tantsis.
6. **ngámónà dikúngú djámí**
Kas ma nägin oma koobast?
7. **ngámóná málà mùkitándà**
Ma nägin väljakul mehi.
8. **ngásángá múlózí mwámì mùlwándà**
Ma kohtasin oma võlurit Luandas.
9. **mùkitándà mwálá djálá djámì**
Minu mees (abikaasa) on väljakul.
10. **mùdikúngù ngámónà màkòlómóló**
Kas ma nägin kukkesid koopas?
11. **átú ádjà dihónzò mùlwándá**
Kas inimesed sõid Luandas banaani?

(a) Tõlkige eesti keelde (üks lausetest on tähenduse poolest väga sarnane ühe ülal toodud lausega):

12. **múlózí mwámónà zìtéténbwá**
13. **zìtéténbwá zjálà mùdjúlù**
14. **ngákínà**
15. **djálá djámónà màhónzò mùlwándá**

(b) Tõlkige kimbundu keelde (ühel lausel on võimalik rohkem kui üks tõlge):

16. *Kas ma laulsin?*
17. *Inimene kohtas võlurit ja sõpra väljakul.*
18. *Minu mees (abikaasa) nägi koobast.*
19. *Luandas on võlurid.*

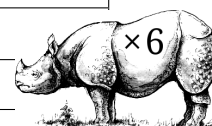
⚠ Kimbundu (põhja-mbundu) keel kuulub atlandi-kongo keelkonna benue-kongo haru bantu rühma. Seda räägib umbes 50 000 inimest Angolas.

w = *w* inglise sõnas *win*. **j** = eesti keele *j*. **ŋ** ja **ʒ** on kaashäälikud. Märkid ´ ja ` tähistavad vastavalt kõrget ja madalat tooni.

—Bruno L'Astorina

Ülesanne nr 4 (20 punkti). On antud khomi kirjas ja foneetilises transkriptsioonis kirjutatud sõnaühendid laveni keeles ning nende eestikeelsed tõlked:

1	ନାମ୍ମି କ୍ଷି ଚ୍ଚା	praj trie	<i>naist üles äratama</i>
2	କାକ୍ କାକ୍	ca:k caj	<i>südamest, hingest</i>
3	?	taw bæ:	<i>parve (veesõiduk) nägema</i>
4	କ୍ରିୟତ୍ ବ୍ଲା	kriət blaw	<i>reit kratsima</i>
5		plaj priət	<i>banaan</i>
6	?	?	<i>kolm banaani</i>
7	କ୍ଷୁ ନିନାସରବିକ୍ତ	?	<i>kuus ninasarvikut</i>
8	କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ	?	<i>neli banaanikobarat</i>
9	କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ	?	?
10	?	cie pɬh la:	<i>seitse paberilehte</i>
11	କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ	?	<i>baklažaanileht</i>
12		?	<i>kaks baklažaan</i>
13	କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ	plaj hnat pɬh plaj	<i>seitse ananassi</i>
14	କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ	kruat pɛ: to:	<i>kolm mesilast</i>
15		la: priət traw la:	?
16	?	kə:r bæ:r to:	<i>kaks tuvi</i>
17		bla:k puan ka:	<i>neli karpi</i>
18	କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ	piet traw pla:	<i>kuus nuga</i>
19	କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ	bə:r ka:	?
20	କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ କ୍ଷୁ	?	<i>neli lõiketera</i>

Täitke küsimärkidega väljad (varjutatud lahtreid ei ole vaja täita).

⚠ Laveni (jru') keel kuulub austroaasia keelkonda. Seda räägib umbes 28 000 inimest Laoses. Khomi kirja kasutati selle keele jaoks 1924 kuni 1936. —Tae Hun Lee

Ülesanne nr 5 (20 punkti). On antud sõnad madaki keeles ning nende eestikeelsed tõlked:

lavatbungmenemen	<i>kogu maailm</i>	loxongkao	<i>tuline süsi</i>
laxangkatli	<i>palju silmi</i>	loxontaamang	<i>aia osa</i>
laxanoos	<i>palju vääte</i>	lualeng	<i>kaks päeva</i>
laxao	<i>tuli</i>	lubungtadi	<i>grupp mehi</i>
lemparoos	<i>suured väädid</i>	luneton	<i>kaks venda; kaks öde</i>
lengkompixan	<i>laulud</i>	lurubuno	<i>lapselaps</i>
levempeve	<i>südamed</i>	luuna	<i>puu</i>
levenaleng	<i>päevad</i>	luvanga	<i>kaks asja</i>
levengkot	<i>kohad</i>	luvatpeve	<i>kaks suurt südant</i>
levenmenemen	<i>külad</i>	luvutneton	<i>vennad; öed</i>
livixan	<i>laulmine</i>	luvuttadi	<i>mehed</i>
loroonan	<i>vaim</i>	luxavus	<i>kaks valget meest</i>

(a) Esitage **lavatbungmenemen** sõnasõnaline tõlge.

(b) Tõlkige eesti keelde:

1. **laradi**
2. **lavatkonuna**
3. **laxantoonan**
4. **levengkatli**
5. **loxot**
6. **lubungkavus**
7. **luvaroos**

(c) Tõlkige madaki keelde:

8. *süda*
9. *aiad*
10. *palju asju*
11. *lapselapsed*
12. *päeva kaks osa (kaks hetke)*
13. *oksad*
14. *suured oksad*

⚠ Madaki keel kuulub austroneesia keelkonna malai-polüneesia haru mesomelaneesia rühma. Seda räägib umbes 3 000 inimest Paapua Uus-Guineas (Uus-Iirimaa).

ng = *n* eesti sõnas *kang*. **x** on *hh*-hääliku heliline vaste.

—*Ivan Deržanski*

Toimetajad: Božidar Božanov, Qitong Cao, Jeong Yeon Choi,
Ivan Deržanski (tehn. toim.), Hugh Dobbs (vast. toim.), Dmitri Gerassimov,
Ksenija Giljarova, Stanislav Gurevitš, Gabrijela Hladnik, Boriss Iomdin, Bruno L’Astorina,
Tae Hun Lee, Danōlo Mōssak, Miina Norvik, Aleksejs Peguševs, Aleksandr Piperski,
Marija Rubinštein, Daniel Rucki, Artūrs Semeņuks, Pavel Sofroniev, Milena Veneva.

Eesti tekst: Miina Norvik.

Edu!